

ALBINA CARPATILOR.

Apare la 15. și ultima fișă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sêu 70 banf. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiiu, la colectanți, la oficiile postale și la tôte librăriile.

Dina.

Novelă originală.

(Continuare.)

IV.

Au trecut câteva zile dela cele istorisite în capitoul precedent.

Jorgu și Emil se află încă la Spa, dar petrec puțin timp împreună. Cel dintâiu cercetând pe Dina însoțit de Scarlat, o găsi mai amabilă decât ori-când. Acesta însă nu-l amăgi câtu-și de puțin. Înțelegea, că pentru ori-cine este un farmec deosebit de a întelni compatrioți în străinătate, cu atât mai vârtos, când acești compatrioți sunt cunoscuți de aproape. Dina fu veselă, Ana și mai veselă, ér Scarlat, care era acum logodnicul drăgălașei copile, fu nebun de bucuria. Unchiul Dinei, care după mórtea părinților ei rămăsese tutorul nepótei sale, suridea vedënd acești patru tineri înțelegându-se atât de bine. I-ar fi plăcut tare ca bogatul Ghermănescu să fiă bărbatul nepótei sale, care ce e drept încă avea stare, dar se arétase rebelă în contra măritatului. Într'adevăr, de câte ori se prezentase o partidă potrivită în tóte privințele și când unchiul se credea aproape să scăpe de grija ce-î făcea paza unei fete frumoșe, acesta refuza fără a spune vre un motiv.

— „Dar, Dino dragă“, îi dicese unchiul, „gândește-te bine. Etă un tiner amploiat, căruia viitorul îi suride, are și stare dela părinți, are nume, ér familia lui trecut strălucit, cu timpul va putea aspira la ministeriu.“

— „N'am de gând să mă mărit“, răspundea Dina. „De altcum acest tiner mi-e indiferent, și D-ta, unchiule, nu vei pretinde, ca să mă mărit fără óre-care înclinare. Har Domnului, nu simt lipsa acestor protectori închipuiți, carii se numesc bărbați, adorători falsi, carii alérgă numai după bani.“

— „Dar, copila mea, gândește-te bine. Femeia nu este făcută a trăi singură în lume; eú voiú putea muri

mâne poimâne, că sunt cam bêtrân, și tu vei rămenea avisată numai la puterile tale.“

— „Nu-mi dori așa nefericire, unchiule dragă,“ dicese Dina suridënd și desmierdând pe bunul frate al mamei sale, care se simți cu totul muiat prin aceste motive. „Nu voiú să mă mărit nici odată, unchiule dragă, fiă partida cât de strălucită. Îmi voiú jertfi juneța și averea pentru mângăerea celor ce sufer și cred că Dumneđeu va binecuvânta silințele mele.“

— „Dino dragă, ce nerođii spuú tu? Cu frumșeța și calitățile tale sufletești să renunți la lume? Nu, nu, copilă, vorbele tale nu pot fi serioșe. Dar ce-mi vine în minte? Numai un . . . amor nefericit, sêu o amăgire teribilă póte da unei fete de vârsta ta astfel de idei.“ Dina roși ușurel, dar protestă cu energiă în contra acestor acúsări.

— „Nu, unchiule,“ dicese ea, „nu cuget acum altfel, decât am cugetat totdeuna. Nu voiú să mă mărit că-cî n'am încredere în bărbați, și pace.“

În modul acesta toți pețitorii se retraseră unul după altul cu urechea pleostíță, ér unchiul Dinei desperase că va scăpa vre odată de un tutorat atât de greú.

Cât de mare fu bucuria sa vedënd că nepótă-sa primeșce pe Jorgu cu o amabilitate deosebită. El își aduse aminte că tinerul Ghermănescu făcuse Dinei în érna trecută o curte destul de bătétóre la ochi și acum se credea în drept de a spera, că necazurile sale vor avea un capét. El își propuse să spriginéscă din tóte puterile unirea acestor două tineri, carii se potriviau atât de bine.

Jorgu din parte-și fu atât de surprins de purtarea Dinei încât nu șcia în primul moment, ce să credă. Pe urmă se gândi, că tinéra fată voeșce să-l facă a uita insultele din érna trecută; se hotărî dar a fi prudent, și

acésta cu atât mai vèrtos, că recéla era mai mult în natura Dinei, decât amabilitatea.

Întorcându-se acasă însé Jorgu simți, că fusese de parte de a uita pe acea fată încântătoare. Pasiunea sa amorțită numai prin mijlocele violente, ce întrebuițase, se redeșteptă mai puternică decât totdeauna. El se speria de acésta împregiurare și se decise a ocoli cât se putea ocașiunea de a se întâlni cu tinéra fată. Ar fi fugit bucuros, dar era un ce, care-l reținea: gelosia. Emil, seducătorul Emil, era înamorat de Dina.

Emil se păcălise. Se dusesse înzadar la teatru, înzadar la bal, nicăiri nu întâmpină pe încântătorea ființă, care-l fărsecase. Dar Dina nu atrăsese numai privirile lui Emil. Tot Spa era plin de renumele ei și cei, cari se aflău de mai mult timp în acest oraș de băi, se putuseră informa despre ea. Astfel află Emil că ea era Română din București. „Așadar Română“ își cugetă el, „Bucureșcă, și cu toate acestea Jorgu nu o cunoșce. Ce e drept el a petrecut puțin timp în București, dar totuși o astfel de frumusețe nu-i scapă cuiva din vedere.“

— „Ce ai făcut eri?“ dîse a doua zi Emil către Scarlat, pe când aședați într'un „panier“ fără vizitiu tinerii făceau preambularea celor patru fântăni.¹⁾

— „Nimic de dómne-ajută,“ respunse Jorgu cu indiferență, „am ramas acasă și m'am culcat de vreme. Dar tu?“ întrebă el cu un suris cam ironic, „întélnitu-ți-ai mândra de eri?“

— „Ești în dispozițiuni sarcastice astăzi,“ dîse Emil, „dar nu face nimic. Deși n'am întélnit-o, am aflat cel puțin, că e Bucureșcă,“ adăogă el ficsând pe Scarlat.

— „Bucureșcă!“ esclamá acesta cu o surprindere atât de bine jucată, încât chiar Emil se înșelă. „Auți minune, dar atunci trebuie să-i fac cunoșcinta, este datoria mea de compatriot.“

— „Și adică, spune-mi drept,“ dîse Emil întorcându-se cu sinceritate către amicul său, „nu o cunoști de loc? Cum se pôte să o fi trecut cu vederea? ea trebuie să se țină de societatea, pe care o cercetai tu.“

— „Se pôte, dragul meu, dar eu am petrecut puțin timp în București și am trăit cam retras. De altcum Bucureșcii sunt mari, nu pôte omul cunoșce pe orî-cine.“

Cu acestea conversațiunea încetă. Cei doi amici se gândiră fiă-care în parte la cele ce aveau de gând să facă. O umbră de neîncredere se strecurase între ei; și acésta umbră trebuia să crească cu cât înainta fiă-care pe calea apucată.

Jorgu, care mēna singur micul cal înhămat la „panier“, îi dade bice și mititica trăsura înainta răpede prin pădurea înverdită.

— „Așadar ai de gând să-i faci cunoșcinta?“ dîse de odată Emil.

— „Cuî?“ întrebă Jorgu cu o surprindere foarte naturală.

— „Ei!“ respunse Emil roșind.

— „Negreșit! Buna cuviință o cere.“

— „Și-î veți face curte?“

— „Nici mai mult, nici mai puțin ca la o altă femeie. Cu toate acestea trebuie să o mărturisesc, că mi-a trecut gustul de a curteni pe cineva.“

¹⁾ Tour des 4 fontaines, este o delicioasă promenadă pentru trăsuri.

— „Și de sigur îi veți plăcea, veți avea toate șansele, îi ești compatriot.“

— „Dragul meu, acesta este un mister pentru noi. Mă măgulești foarte creșându-mă un om atât de iresistibil.“

— „Nu pentru asta, dar un compatriot e totdeauna binevedut în străinătate.“

— „De sigur.“

— „Ei bine, de-î veți face cunoșcinta eu voi avea mai puține șanse de reușită. Am fi rivali.“

— „Ești comic! Nu cumva te-ai înamorat la prima vedere?“

— „Nu știu, dar nu mi-ar plăcea să-mi fi tu rival.“

— „De ce?“

— „Fiindcă-mi ești prietin.“

— „Și? . . .“

— „Și simt, c'ași fi în stare să mă bat cu cel ce mi-ar disputa-o.“

— „Ești copil.“

— „Copil cam mare. Îți cer dar un serviciu.“

— „Care?“

— „Nu-î face cunoșcinta.“ Pumnii lui Ghermănescu se încleștară pe frânele sêrmanului animal, care se opri în loc.

— „Ne oprim?“ întrebă Emil uimit.

— „Etă-ne la fântâna Barissart! vom dejuna.“

— „Fiă!“

Peste câteva minute se afla înaintea celor doi amici câte un bun „beafsteack“, jambon, pastet, brânză, oué, cafea și fructe.

— „Ei bine, mi-o promiți?“ dîse Emil cu îndărătnicie.

— „Ce să-ți promit?“ făcu Jorgu asemenea unui om, care și-a uitat de ce era vorba.

— „Că nu-î veți face cunoșcinta?“

— „Ce dracu, atât de mult ții la asta?“

— „Cât țin la prietenia ta. De altcum, într'un cas analog, eu ți-ași face acel serviciu.“

Jorgu roși puțin.

— „Dar, dragul meu Emil,“ dîse el hesitând, „nu pot să ți-o promit.“

— „De ce?“ întrebă Francesul cu vioiciune.

— „Fiindcă . . . fiindcă cunosc pe tinêrul, care era cu ea.“

— „Ah! și cine-î acel tinêr?“

— „Un fost coleg al meu din Paris.“

— „Dar, ce-î el cu acea femeie.“

— „Nu știu. Se pôte să-î fiă logodnic, séu frate.“

— „Și tu cunoști pe tinêrul acela, dar nu ști cine-î ea?“

— „Lucru natural. Pe acel tinêr l'am cunoscut la școlă, dar în viața socială nu l'am întélnit, că-cî nu ne-am aflat pe același timp în București. Am înțeles dela el pe de parte, că are o soră; nu știu însé care din cele două femei este soru-sa, séu chiar decă se află soru-sa între ele. Înțelegî acum, că decă mă întélesc cu el, când va fi cu acele dómne, voi fi materialmente silit să mă presint.“

— „Ai dreptate. Dar atunci, de ce nu mi-ai spus mai curând că cunoști pe acel tinêr?“

— „Fiind că nu m'ai întrebat. Ai vrut să ști decă o cunosc pe ea, ți-am respuns, că nu, precum și este. Nu eram dispus să întru mai adênc în cestiune.“

Emil se făcu că e convins.

— „Îți voi cere dar un alt serviciu, care te va costa mai puțin.“

— „Vorbește!“

— „Placă din Spa!“

Jorgu sări de pe scaun, dar se reaseză îndată mănios pe sine însuși pentru această mișcare neprecugetată.

— „Șci, că ești ciudat?“ duse el.

— „Nici decum. Ție puțin îți pasă, unde te afli. Te duci la Ostende, te înamorezi într'o frumoasă Engleză, cu séu fără „spleen,“ și-ți petreci minunat. Pe când ești fiind singur aci, pot spera că voi cuceri pe acea încântătoare femeie.“

— „Ai dreptate poți. Dar, șci că pretensiunea ta este aprópe insultătoare?“

— „Nu o gădesc astfel. Îți cer un simplu serviciu de amic, care nu te costă nimic, și pe care într'un cas analog încă ți l'ași face.“

— „Ei bine, vom vedea, preste câteva zile. Să mă întremez puțin în acest cuib încântător.“

— „Fiă și așa. Mă mulțamesc cu împlinirea de jumătate a rugămintei mele. Dar promite-mi, că până atunci

o vei ocoli, și când întâmplarea te-ar aduce în societatea ei vei pleca după prima întrevedere.“

— „Pretensiunile tale sunt foarte ciudate,“ duse Jorgu de astădată cu mult sânge rece, „dar fiă voea ta. Ți-o promit.“

— „Îți mulțamesc.“

— „Oh! n'ai pentru ce.“

Orî cât s'ar fi arătat de satisfăcut, Emil avea presimțirea, că el și Ghermănescu sunt, séu cel puțin vor fi rivali.

De aci înainte prietenia lor era supusă unei aspre lovituri, că-cî în amor amicitia încetază. El se decise să mērgă cât se pôte de iute și să aducă la capăt această relațiune.

Nimic nu e mai ușor, decât a face cunoștință la băi. Emil se duse într'o diminetă la „Pouhon“ și pândi sosirea Dinei. Apoi îi împlu paharul cu apă și intră în vorbă cu ea cu ușurința și cunoștința de lume a Francezilor. În urmă profită de ocaziune pentru a se presenta și câștigă dreptul de a o însoți până acasă împreună cu Scarlat și Ana.

(Va urma).

Vechi ũ și Nou ũ.)

Lu ũ Attilio Hortis

de Onorato Occioni, traducere din italiana de H. Rheinstein.

Orele senine ce pe țermul Adriei
Răpede-mi trecură cu tine 'n cătarea
Naltelor volume antice ũ științe;
Viuele discursuri și acea dulcētă
Verităței sacre, ca și bucuria
Visurilor sale, inima adesea
Chiamă, și gândeșce cu dorință, Attilio,
Ce cale de secol ũ trece mintea nōstră!
Pentru noi, departe de lucruri presinte,
Neavisat fu timpul de copilărie,
Mugetul de valuri, ferberea mișcată
Carelor cu sgomot în a ta Triesta;
Lumea nōstră era — Grecia și Roma.
Și vedeam acolo agitând sub sóre
Vechi atleți ai lunei virgine, mai bine
Fabrică întinsă d'arme mortifere
Decât de copiii-și mamă iubitoare;
Vedeam Ței și ómeni făcēnd confusi cruda
Operă de mórte, și ura umană
Confusă 'mpreună cu acea divină;
Și turbate vēnturi gonind și mai iute
Carele sburānde de rēsboi ũ; furtuna
Mărint cu turbare plóea de săgete.
Singură atuncea ne-apăru Rațiunea
Celui tare, însă și ea ca o sclavă
A divinității celei inconstante.
În Țeu schimbat omul, sufletul și brațul
Fraților sēi credul ũ chinui, ș'orbeșce
Într'o voluptate crudelă de sânge
Se mușcară 'nvinșii și învingătorii.
Virtutea acelu ũ tare, și puterea

Unui Țeu prietin, omului încontra,
În rēsboe crude atunci se probară.
Atunci Fantasia, virgină, putintă,
Alerga pe bolta cerului albastru,
Pe piscuri înalte de munți, neāmblate,
Peste valuri gróse și nestrēbătute.
Stelele luciră, fiind populate
De mândre ființe, văi, păduri ș'oceane,
Arborii și lacuri, avură de óspeți
Ței, și rēsunară de o voce tare,
Vocea profetiei.

În acele timpuri

Rațiunea naltă a lunei acestea
Nedescoperită tăcea, și Natura
Se mișca în taină sub perdea fatală.
Vai d'acela, care-ar fi avut curagiul
Ca să cerceteze ș'a da la lumină
Legile ascunse, de un Țeu păzite!
Și acei puternici, chiar ei tremurara
De imensitatea cea înfricoșată
A mărilor acelor insociabile;
Și acela care voi să deștepte
Din somnul cel tare pe mutele turme,
Vēdu giganți monstri, sēlbatici oribili
Eșind cu turbare de prin visunie,
Și pe îndrāsnețul rupēnd fără milă.
Joe mișcă géna, munți se svēcoliră,
Și mintea avidă, preferi mai bine
A fi mulțamită de o mică lume,
Timid-liniștită în ale ei lanțuri;
Decât sacrilege și batjocorită

1) Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra acestor energice versuri îndreptate în contra socialismului și nihilismului. Ele sunt deja traduse în mai multe limb ũ

Ar forța frontiera ce-î era oprită,
 Armând astfel drépta Țeului cu fulgeri
 Spre-a trăsni ș'a face noui imense păgubi.
 Astfel noué lumea ospitalieră
 Este; O! Attilio! Dispăru Olympul
 Fabulos, și mintea acea omenescă
 Resbunându-și însă-și, împlântă drapelul
 Victoriei sale, peste stavilele
 Ce susțineau lumea.

Unul după altul
 Își descoperiră, Oceanul părțile
 Cele mai profunde, Vânturile locul
 Pentru-a lor eșire, unde cu turbare
 Clocotiau în gróză a monstrilor furii.
 Acela ce simte și ce se gândesce,
 Se 'ncrede cu totul în aripă de fulger,
 Și triumfătoare sigură, inima
 Sboră. Desgropate-orășe, schelete,
 Felurite unelte, de mulțimi de secolii
 Vorbesc, și ne 'nvață datine și usuri,
 Limbi și idiome de mult timp uitate,
 Arătând că tóte au o origine
 Care e comună, legând limba noastră
 Limbei immurilor sacre a lui Brahma.
 Câte ginți trecură, vai! necunoscute,
 Și cât sânge curse până în petrósa
 Inimă acestei planete rebele!
 Oh! câte resbóe făr' arme de mórte,
 Și cu tóte astea, ce grozav mortale!
 Ținând strinsă 'n mână flama veritáței,
 Etá-l! că pătrunde omul prin abisuri
 Adencă infinite, munții îi despică,
 Schimbă cursul mării, ordonă, guvernă,
 Schimbarea, puterea, mersul și substanța
 Ori și căror lucruri, dela mari vârteje
 Ce se 'nvért la sóre, pân' la mici tentacolii,
 Și la mititele de mǎrgén grăunțe.

Fără liniștire și fără 'ncetare
 Spiritul din aripă mereu bate, pentru
 A face noui sboruri, și póte că densusul
 Chiar o să ajungă ca să se fálăscă
 De glórii mai nalte și mult mai splendide.
 Astrul cel mai mare prin ateliere
 Va descinde póte, la nepoții noștrii,
 Și cu focu-î sacru ce d'atátia secolii
 Sta ascuns prin fossilii, o să 'nflăcăreze
 Sutele de forțe a nouilor Briarei;
 Nu pentru a face un răsboi cu cerul,
 Dar spre a da pace și o abundență
 Plebei ostenite, góle și flămânde.

Délurile astăđi rîd, acoperite
 De viță și grâne, ele ce-altă dată
 Erau pustii, sterpe și înțelenite;
 Mlăștinele care erau altă dată
 Sterpele talamuri nimfelor din lacuri,
 Ađi sunt văi floride 'ntinse, rîdătoare;
 Și fidela artă-a omului științei
 Se uneșce astăđi cu plugarul simplu
 Care își păstrează vechile-obiceiuri;
 Natura recolta ne-o dá mai bogată
 Și cu mai pușină muncă și sudóre.

Aburi triști de apă lăsaú să se simță
 Din puțuri murdare urite mirosuri,
 Și pe heleșteuri mórte și infecte
 Cădea caldul sóre făcend vermii și pestă;
 Și cu-a sale rađe slabe impotente
 Lumina obrazuri mórte 'ngălbenite,
 Membrele cădênde-a bolnavilor ómenii.
 De peste tot locul, dominanți în lume,
 Bivolii sêlbateci alergau și într'o
 Parte óre care, precum ș'ntre murii
 Cei înalți ai Romei, rătăceau tot ómenii
 Mai cruđi decât fiare, consacrați la gloria
 Unui Țeú.

În négra tăcere a noptei
 Alergau fințe slabe și nedemne,
 Una câte una, mai negre ca nótea;
 Astfel precum corbii respândiți în spațiu
 Sbor din loc în altul, spre a se întorce
 Apoi în grămadă. În cincă nopti urmânde
 Fiă-care lună, tineri și copile,
 Betrâni, femei, ómenii, veniau să se 'nchine;
 Îmbrăcați p'o parte din corp cu pei brute,
 Restu-n pelea gólă, și aprinși de poftă,
 Turmentați de vinuri, ei simțiau pe Țeul
 Prin ale lor membre, și strigând cu sgomot,
 Confusi toți în fapte vile, rușinoșe,
 Etăți, precum secșuri, tóte-amestecate,
 Astfel precum vermii impotenți prin lacuri,
 Se vedeau în lume femei ca și ómenii.
 Altul, plin de Țeul, trăncănind din gură,
 Ca smintit, și semne, mișcări convulsive
 Făcend, bun de gură, prin vorbe urite,
 Fu privit de lume ca profet; și vocea
 Acea omenescă, dișe: c'astea tóte,
 Sunt gloria sacră a Divinităței,
 Și delictul unic, e numai Pudórea!
 Urlete grozave, huet de sunânde
 Surle și timpane, çimbale, fanfare,
 De cânturi bacante, năbușiau cu totul
 Gemétul aceluí ce mai pușin vrednic,
 Păția infamia, și perdea chiar viéta.
 În obraz cu focul, cu pletele 'n aer
 Matróna Latine tóte 'nfuriate
 Sgudiaú făclie, și sburând pe țermul
 De pe Tiberinul Flegeton, și 'n fumul, —
 Păreaú ca obuse, d'acele aprinse
 Ce sunt aruncate pe câmp de bátae.
 Un lung, prea lung urlet anunția cu sgomot
 Înaltul miracol mulțimeii mirate,
 Pe când de prin ape eșiră aprinse
 Torțele muiate în fosfor, rêsină.
 Și fu lege sacră, tare, negreșită
 Ori ce semn făcură impiii ministrii,
 Ca arbitri sacri 'n locuri d' adunare,
 Și prin repetirea strigătelor tare,
 Ferbea aprobarea la crude ucideri,
 Ce fur' ordonate; juráminte false,
 Violențe-abusuri, s'uniau între ele.

Și auđi Roma sgomotul cel tare
 Făr a șci ce este; Amorul, el singur,
 Putea fi mai tare ca înfricoșata

Curățirea stradelor în orașele mari. (Pag. 130)

Deului mâniă, și să desvêlescă
 Riturile-ascunse. „Fugi o! al meu idol
 „De danțul diabolic“ dișe desperată
 Frumôsa Ispala scumpului Ebuțiu;
 „Risipescă Joe pe consilierii
 „Têi perversi de môrte și de infamiă;
 „Vai! și mai de grabă strînși aci 'mpreună
 „Înr'o 'mbrățisare să curmăm vieța,
 „Decât cu rușine s'o conservi nainte
 „Sêu s'o perđi în urmă. Încă-mi simt onôrea
 „Alergând prin ôse ce avui copilă,
 „Când vai! o matronă ca și pe o sclavă
 „Cu ea mă conduse în templul oribil.
 „În dulcele ore amorului nostru,
 „Rupe-acele ițe, cu care te-urzeșce
 „Cel ce te urășce; o! ascultă astă
 „Inimă fidelă care te adoră“.
 Nu fu surd băétul l' astă rugăminte,
 Și Roma îndată de terori fu plină,
 Și de intristate voci, apoi părinții
 Sufletul trăgându-și, legi ca și pedepse,
 Fugi, morți voluntare, rude devenite
 Carnefici, pe drumuri mii femeii străpunse,
 Păreții domestici măsgăliți de sânge.

Fiind-că putem astăđi, aide o! Attilio,
 Prin regiuni înalte să ne-urcăm acuma;
 Aura fecundă de pace, suflarea
 De amor s'agită lin pe liniștite
 Umbre pe colină, și în armoniă
 Cu surfusul dulce-al prunelei umane.
 Limpede de ape pare că mai dulce
 Murmur, și mai viuă-i întinsa verdétă;
 Precum și 'n tot plaiul par' că se topeșce
 Bucuria printre flori în mai suave
 Adieri, și este și de serbătore.
 Pe colina verde ce 'nr'o și călcată
 De grămeđi frenetici, ađi înaintéză
 Un plugar, cu densusul copii și soćiă.
 Ficseză-l în față, mediteză, 'nsémnă,
 Cătă poezie de vieța-umană,
 Se vede sculptată pe a sa figură.
 Un surf cam straniu, dar de frumusețe
 Se vede c'alergă p'a sa brună pele;
 Și înaintéză vesel, dulce, omul
 Care mai nainte mut, țifnos, aprópe
 Ca și o mașină, asuda în hala
 Vastă de lucrare, 'n furtunosul sgomot
 Produs de ciocane pe fer greu căđende.
 Oh! dar între fiii sêi nu este astăđi
 Rațiunea vieței numai printre muschi-i
 Ca o rađă lină, dulce reflectată
 În limpede apă, veghetor și fără
 De repaos ochiul cătând cu 'ngrijire
 Acuma la unul, și acum la altul
 Din copii, se vede cum el scînteéză,
 Și 'n a lui privire ce e aruncată
 Sêu pe obrăjorii rotunđi, cu dulcétă
 Ce sunt purpurați, ei, de viaa suflare
 Unui ușor Zefir al verdei coline,
 Sêu p'acea lucindă condidă albețe
 Ce pe hăinișorele de serbătore

Grațios străluce, apare gândirea
 Adêncă, secretă-a inimei paterne.
 Ca și armonia cea misterioasă
 De cânt și lumină în tenebrul vieței,
 Sunt aceste tôte mișcări grațioșe,
 Strigăte, cuvinte, marea bucuriă,
 Răpedea suflare între copilașii
 Ce alerg cu toții la îmbrățisarea
 Bunului lor tată, ce 'mbêtat gândeșce
 L'acea bucuriă dulce sufletescă
 Care este dată celor dela țeră;
 Bine-cuvintéză-acei asil ferice
 Umila, curata și scumpa căsuță;
 Ce l'ai sêi lăsa-va, avere modestă,
 Sacră moștenire de sudori — virtute.
 Acolo aprópe sub un plop la umbră
 Sta un moș pe ierbă, și l'acea serbare
 Dulce de iubire, simția că mai tare
 Inima îi bate, și ștergea adesea
 Cu uscata-i mână umeda sa gênă,
 Și se pricepură castele lor inimii,
 Familia mică, dară fericită
 Iute 'ncunjurară într'un mod prea dulce
 Pe moșneg și între convorbiri diverse
 Cu o voce slabă, lină și duiôsă
 El de trei gurițe vorbi, ș'astfel dișe:

„Cinci decenii-mi fac trecutul
 Lângă Luisa 'n a mea vieța,
 Ș'o guriță fu salutul
 Séra și de diminétă.

Fură multe, dar — pestrițe
 De iubire și de dor,
 Ah! trei numai, trei gurițe
 Sunt istoria d'amor.

Cum Aurora cu dulcétă
 Florile sărută 'n munte;
 Ușurel o diminétă
 Eú o săruta-i pe frunte.

Oh! acel sărut ardinte
 Ce i-am dat pêtuns de dor,
 Eternisa 'n a mea minte
 Un deliciu d'amor.

Tremurând și plin de témă
 De Luisa m' apropiăi,
 Fiului meu era mamă
 Mi-o strînsei ș'o sărutăi.

Mi-incepu o lume nouă
 Pân' atunci ce sta sub nor,
 Cea guriță fu a doua
 În istoria d'amor.

O vêđui tandră frumôsă,
 Trecu a ei strălucire,
 Dar era tot credincioșă
 Și ferbinte în iubire.

Bêtrână și vestejită
 Îmi era tot drăguliță
 Și iubii fruntea-i albită,
 Ca 'nr'o și negra-i cosiță.

Ah! de o tristă colóre
 Tristul ei asil era,
 Simții dându-i sărutare,
 Al ei spirit că fugia:
 Ah! trei numai, nu pestrițe
 De dragoste și de dor,
 Trei singure, trei gurițe
 Sunt istoria d'amor.

Lucruri de nimica sunt aceste, Atilio,
 Dar ca și gândirea ele sunt eterne,
 Și mai nici odată nu cedez mării;
 Despre-acesta întrebă ere îngropate
 Său acéstă oră, care trece. Lumea
 Vechiă se unește cu lumea cea nouă
 Prin micile lucruri și prin ele chipul
 Omului ce 'n secolii nestrămutat este,
 Ne trâmite-un singur accent de prin légân,
 Ca și din sepulcru.

Plin de grecul sóre
 Póte că mai mândru apărea 'n lumină
 Ochiul cel vivace al marelui Hector,
 Când fulgerând dânsul a lui Achil ură
 Măsura, său póte când pe fiu-i tandru
 Ținând strîns la peptu-i se 'neca în plânsuri?
 Prunela umană de ochiane armată
 În sbor călărește prin imensul eter,
 Ș' electrica forță fugă cu iuțelă
 Pe lungile fire. Dar mai sus d'aceste
 O modest' aripă răpede ne pórtă;
 Și afecțiunea penele-i crează;
 Și ea ne prepară pe adevărul,
 Singurul, din cele conforturi visate
 Ale vieții noastre; unde ne conduce
 Se deschide-o fióre, ș' între-acele grave
 Vijelii obscure, ea ne arat' o pórtă
 Unde voluptatea plânsului alină
 Durerile noastre, și noi cântăm veselii
 Pe omul ferice al nouilor timpuri.
 Său că sfărâmate lanțurile grele
 Brațului și minței, mare brav și vrednic
 Omul ađi se urcă pe alunecosul
 Drum al verității; său că ușurată
 Grija și dorința, de ai săi iubirea,
 Orî respata dulce-a ăilelor de lucru,
 Rațiunea vieții mai puțin apare
 Tristă durerósă, și mai concordantă
 Cu-armonia dulce-a comunei familii.
 Vai! crudă minciună, vai! ferice eră
 Și poetisată, eră pentru care
 Cruda de durere ăiaua fiă-care
 Ce ne dă, inima crud ne tot lovește.
 Ca și cele-antice și nouile ăile
 Strălucesc tot una peste capul nostru,
 Acuma cunună de bravuri înalte,
 Acum acusată de urite fapte,
 Și pare ca risul de neîncetate
 Vaste curcubeuri; e derisiunea
 Crudă d' infortună umană în lume.
 Ciocul vulturului fabulos tot róde
 Pêtruns în internul umanelor corpuri;

Și mereu tot omul ticălos, arbitru
 Său sclav, tot odată Titan și netrebnic,
 Munții el îi rade, și 'ntrun fir se 'ncurcă;
 În sus se rădică, mânilé înaltă
 Spre vârful dorinței; fără așteptare
 D' un abis se vede înghițit, și mórtea
 E a sa conchistă. Domn al lumii, mare,
 Și neînvincibil se sleiește-odată
 P'a sale coróne trândăvind, și sânge,
 Pentru repararea viuelor sleite,
 Sânge dânsul cere dela 'nvinșii barbari.
 Copilul gigante, învêțatul însuși
 Ce mai mult cetește 'n marea carte-a lumii,
 El crud cătră sine, 'mprășcie lumina,
 Și în întuneric însuși el se perde;
 O neînfrenată dorință-l sleiește
 Și pe când la urmă, ca d' amor fantasme
 El mângăia lucrul gândurilor sale,
 Părăsit și singur la ultima tréptă
 A etății sale, cată un refugiu
 Pe care știința tare îi refuză,
 Și el fără pace, necăjit s'oprește
 Fără apărare contra inamicul
 Care îl atacă vecinic: e nimicul.
 Attilio! Attilio! și 'n acéstă eră
 Mare și superbă, óre care nouă
 Tempestă grozavă și distrugătoare
 Ne mai amenință? Cum ea se formeză,
 Și de unde vine? O! suspin amarnic
 Al umanității! naltă Țeitate
 Sacrată de sânge-al celor mai puternici,
 Acum ca comóra darurilor tale
 Sante e deschisă ginților umane;
 O! Tu Libertate sacră suverană,
 Ce te mută astăđi în grozave furii
 Cu pèrul de șérpe, ce se înflă gróznic
 Cu venin, și varsă flacări și pumnale,
 Pentru a distruge-a pustia pământul?
 La ferberea tare-a mișcatului aer,
 Și la bubuitul grămeđei de fulgeri,
 La înfricoșatul urlet de torente,
 De flacări versate din gurii vomitóre,
 Trosninde cu sgomot pe acoperișe
 Reduse 'n cenușă, la grozavul vijet
 Turbatelor riuri a căroră undă
 Urlă, desfrénată trecând peste maluri
 Desrădăcinéză arbori, ruinéză
 Case, rupe maluri, tot, și se întinde
 Într'un vast și umed mormânt al recoltei
 Și al coloniei; teribila, sluta,
 Vila vrăjitoare urletele strani
 Confundă, anunțu mortal de ruină;
 Din orî care parte erupe grămada
 Care îi urméză tare 'nfuriată,
 În care se 'ntrece pasiunea, ura
 Atroce, păscută de lenea cea lașă;
 Traficate scârbe, neumane sfaturî,
 Alfabete próste și rêu mistuite,
 Dorințe crucișe; și înflămandită
 Trece, lătrând mórte pentru fericiții,
 Răsboiú, nimicirea frumóselor lucruri.

Și acele inimi de sălbatici fiare
 Ce sunt îmbrăcate în chipuri de oameni
 De frățescul sânge setoși, se mănâncă?
 Și pentru ce ore le dădu natura
 Urlete și ghiare la acești sălbatici
 Prădători de oameni? Vai! mereu tot crește
 Mugetul furtunei, case ard în flacări
 Crude scelerate; peste tot pe drumuri
 Pline de o lume ce serbătorește
 C' o neașteptată răpede teróre
 Scinteiează mórtea, peste tot proecte
 Fratricide, cânturi, muzici, de odată
 Se prefac în crude plânsuri și lamente
 Ale văduvelor și orfanii în lume.
 Vai! nenorocire! și aceste tóte
 Uri neînfrânate n'au un frêu? și dară
 Diua cea de mâne se va naște póte
 Mai înfricoșată decât cea de astăzi?
 Fiă dar atuncia blăstamate, amorul,
 Sântele estasuri poeților falnici,
 Acei ce pe pânză, marmoră, hârtiă,
 Aprindeau eternul și nestrămutatul
 Sóre de lumină-al marilor lor inimi.
 Noul popor al lui Cain și Taida
 Cu ferul și focul distrugă cu totul
 Ori ce lucruri nalte, egaléze totul
 Lor, și d' opotrivă în culpă împrășcie
 Prin vânt chiar cenușa eroilor sacri,
 Chefuéscă dênșii vilii și miserabili
 Pe pământ, ș' acolo, aibă demne-altare.
 Pérđă-se cu totul tristele pređiceri,
 Temute ruine, fiă numai umbre
 Ce sunt d' agitate fantasii visate.
 Într'o di, oh, póte că acest teribil
 Necător de triste grele suferințe,
 Amenințătorul ocean de ruine

Urile crescēnde o să liniștéscă,
 Și pe ale sale plane 'ntinse spete
 Vor fi mai senine dorile ș'apusul.
 Reurcăm, Attilio, reurcăm colina,
 Unde linul aer fecund gravitéză
 De dulce suavă respirațiune,
 Spiritul ce próspeț ne reînnoiește
 Și dulcea speranță d'un viitor vesel
 Acolo s'aprinde; o! acolo între
 Marea bucuriă ce ne pregătește.
 Munca și sudórea, iubirea lucrândă.
 Sus, sus, noua eră să inspire simțuri
 Bune și pióse între fericiti
 Pământului nostru, rađa de lumină
 Binefăcătoare între în tenebrul
 Minților turbate, și pentru sërmanii
 Un scut să se facă de lege egală
 Contra rođetőrei molie, flămândă
 De cupiditate, care se maschéză
 Sub iubire sacră și sub pietate.
 Pe câmpuri, pe mare, prin ateliere,
 Omenirea tristă și abandonată
 Ce mereu asudă, să rădice fruntea,
 Și de suferințe aibă abundentă
 Bună îndreptare. Lipsa cea estremă,
 Fómea și dorința cea invidiósă,
 Dorite incendii, de un prea mic număr
 D' inepti, — perversi oameni, făr' a se întinde
 Fiă blestemată-asociațiune.
 Și oceanul, care astăzi amenință,
 O să bălbuéscă netemut în strímte
 Cercuri tot de ape murdare infecte.
 Sus, în sus, Attilio! și cu toți acolo
 Încređuți cu-amóre 'n lucruri delicate
 Să renoim vieța, și să se 'ntărăsă
 Acolo glumindă-a omului virtute.

Sătenii.

Vodevil național în 4 acte de **Alecsandru P. Petrin.**

(Continuare.)

Scena 2.

Toți și Ciubală.

Toți. Traéscă cimpoerul Ciubală!

Ciubală (în costum pécúráresc). Mulțam, jucați numai, până sunteți tineri, că îmbétrânind vi se ingreunéză ósele, și apoi atunci trecu baba cu colacii pentru joc, glume și desfătări. — Eú, când am fost fecior, cum veți fi audít, am fost cel mai lucrător, și de omeniă în sat, am âmblat la biserică de regulă, m'am rugat la D-deú, la jocuri am fost cel d' întâiu, și pe lângă tóte însușirile mele bune, nu putui avea nici un prietin de Dómne-ajută; dar să nu pécătuesc, am avut un prietin, care după faimă, și după cum l'am cunoscut fmi seména și-mi era aprópe întru tóte. — Și acela era, én giciți?

Un fėran. Strein a lui Bolbóca, se dice că era un om de Dómne?!

Ciubală. Nu, fėtul meu.

Dochița. Așa dară a fost Stancu cel bėtrân, tata învėțătorului.

Moise (cătră Stancu aparte). Audí?

Stancu (cătră Moise aparte). Și cređi?

Moise (cătră Stancu). Ba eú!

Ciubală. Nu, dragă, ce e drept și el era om de omeniă, dar ca la mulți învėțători nu-í prea plăcea biserică și fiă iertat í plăcea rachiul peste tóte.

Stancu (cătră Moise). Audí, ce dice?

Moise (cătră Stancu). Aud, atunci tata D-tale sememat pe fiul sėu.

Ciubală. Și apoi de multe ori, învăpaét, vorbia multe prostii. —

Bloju. Décă n'a gicit-o nime, o gicesc eú.

Toți. Să audim?

Bloju. Prietenul cimpoerului nostru a trebuit să fiă tata jupánului Moise, jupánul Iacob cel bėtrân, cu nasul de crastavete, ochii de broscóiu, ce purta cisme dela strămoșul lui, dela bėtrânul Isac a lui Levi.

Stancu (cătră Moise aparte). Ce dici?

Moise (furiOS cătră toți). Oh! Bloje, Bloje, însémnă la tine așa vătémare ce făcut mie (furiOS vrea să mérgă).

Bloju (oprindu-i calea). D'apoi, jupâne, eú și-am spus cum a fost tréba. D-ta nu te mânia pentru acésta, hai să ne împécăm, hai cu noi în horă, nu te mânia, hai jupâne! — Solomon al D-tale o să întrécă pe toți.

Moise (face gest de neplăcere).

Ciubală (iși gâteșce cimpoiul și începe a dice cu lăutaril la olaltă).

Țéranii (se aședă în părechil).

Dochița. Eú în ciudă nu joc cu Bloju ci cu jupânul Moise (merge la el).

Moise (privind la Stancu). Mulțam, dragă, eú nu jocat nici când, étă învătătorul Stancu, el șcie jocă hora, eú numai Valzer, Polca, Csárdás, Höher Peter și alte multe.

Dochița. Hai cu mine, nu mă face de rușine, eú cu urțul de dascăl nu joc.

Stancu (cătră Moise gest de neîndestulire).

Moise (cătră Stancu gest de escusare).

Chinezul. Iléna mea nu are părechia, cuget că coco-nașul Aureliu șcie juca hora românescă.

Aureliu. Humillimus (aparte) între plebe!? (cătră Iléna) Dar legănat pe zefirii blândi ai unor brațe humanisime fericitóre este o raritate ce póte produce natura.

Toți jócă. Iléna cu Aureliu, Dochița cu Moise, Stancu cu o țérancă, Bloju cu alta și toți forméză un cerc.

Chinezul. Blojule uréză ceva.

Bloju cântă:

Într'un sat la di de rugă
Pécurarul nu-î în strungă,
Ci la joc se veseleşce
Cu părechia-i el glumeșce.

Toți repetéză:

Bloju:

Chiar birtășul dela sat
Este fórte încântat
Și măcar că-î jidov mare,
Care un Christos nu are,
Jócă cu creștine bune
Asta-î lucru de minune.

Moise (gest de neplăcere voind a se lăsa de joc însé atunci vine mai răpede):

Ai, vai, vai ce necas mie
Ai, vai, e mare prostiă
Să me pun și eú să joc
Într'un acest fel de loc.

Unde 'n loc de sinagogă
Și de mașes nesărat
De mărita nóstră dógă
De un Rabi învétat.
Mě gasesc între români
Ce mai rěi ca și păgâni.

Țéranii cântă:

Chiar' birtășul dela sat.

Moise:

Ai vai, vai ce necas mie,

Bloju:

Și-apoi de-a sa bucuriă
Sare ca și-o ciocârliă
Burta cu mașe subțire
Acuși vrěu să se resfire.

Toți repetéză:

Moise furiOS:

Așa trebui Moise ție
N'ai avut tu cuminție
Mai bine la joc hulit
Decât acasă-odihnit.

Pe, lângă-al těu Solomon
Să cađi în un dulce somn.
Ai, vai, ce rușine mie
Ai, vai, ce mare prostiă
Eú un om cu Gescheft mare,
Care vînd clisă și sare,
Să fiú așa greú hulit
De Bloju batjocorit.
Ai, vai, ce rușine mie
Ai, vai, ce mare prostiă.

Bloju:

Și 'ncântat de-a sa părechia
Vrea să uite pe cea vechia
Pe Sali a lui Avram
Care strigă: ham, ham, ham.

Toți repetéză:

Moise:

Și-apoi Sali de va șci
Cum jucat cu fată mare
Ce în sat părechia n'are
Vai, Dómne, ce oiú păți
Ai, vai, ce mai lucru mie
Ai, vai, pentru o prostiă.

Cum voiú ajunge a casă
Sali plânge lângă masă
Și va dice nencetat:
Ha verfluchtes Predicat.
Ai, vai, ce-mi facui eú mie
Ai, vai, prin a mea prostiă.

Bloju:

Dar Sali ca mai cu minte
Îi va veni mai nainte
Și plângend i-a dice lui:
Du-te tu Satanului.

Toți repetéză:

(Toți își părăsesc părechile, Moise însé îmbétat de mânia, jócă singur mai departe, cu pași fórte neciopliti).

Ciubală. Acum v'ați veselit, ați glumit destul, ba chiar prea mult. — Însé eú remân neîndestulit; toți imi datoriți cu un respuns, ce dóră m'ar' liniști, m'ar' ferici în minutul acesta. — Mi-ați aduce aminte órele unui trecut fericit, în care am putut gusta cu adevérat o viéță dulce, însé órele acestea trec, și se duc, se duc (după o pauză). . . . Dar' omul remâne, și lipsit de ele inima-l dóre. . . . Și eú am avut óre fericeite, dar s'au dus, nici umbra noptii nu póte acoperi ceva mai tare, decât aceea ce a acoperit fericirea mea.

Toți. Și răspunsul acela?

Ciubală. Este, că óre prietenia adevérată fericeșce pe om?

Toți. Fericeșce.

Ciubală. Bine diceți. Vedeți, și eú am avut un prieten, care m'a iubit și pe care l'am iubit. Și acel prietin chiar la patul morții a dovedit că este vrednic de

prietenă. — El murind îmi dîse: „Veđi, Niculae, numai tu ŝci, cum te iubesc“ și ochii murindului perđendu-și focul lor, căpetau un ce rugător; apoi punendu-și mânia la olaltă el îmi dîse: „Și ca să-ți arăt că te iubesc, étă aici la patul morții mele îți dau în sémă un tesaur, care mi-a fost mai scump în viétă; iea-l, creșce-l bine, învață-l a cinsti pe D-đeu, a-și iubi patria, a-și iubi némul sêu. Ți-l incred ție ca unui bétrân bun,“ cu aceste cuvinte îmi dete în mână un copilaș de 10 ani, pe care eú îl strînse la piept, îl săruta fierbinte, și jurai bétrânului la patul morții că-ı voiú suplini starea, și-ı voiú fi un al doilea tată. — Murindul se mai sculá odată, ochii lui scápărará de bucuria cea din urmă, și cu un „D-đeu să-ți ajute“ „Dómne bine cuvéntă-l“ luá copilul din brațele mele, îl strînse la piept, și buzele-ı palide puserá un sărut pe fața pruncului nevinovat. Sărutul fu înfocat, dar, ah, a vrut numai să fiá înfocat, era rece, rece (plânge) era numai ghétă, pruncul se rupse din brațele părintelui, ér acesta slăbit de tot cađu în patul sêu și șoptind: „Dómne“ a reposat.

Tofi. Sêrmanul.

Popa. Ce suflet nobil.

Ciubalá. Așa un suflet, o așa viétă, o așa purtare, este rară.

Chinezul. Și copilul?

Ciubalá. Și copilul, căruia i-am dat eú creșcere, care a avut purtare mai bună în tot satul nostru, care n'a cunoscut nici un soiú de blástemăția, care și-a șciut iubi și prețui pe mai marii sêi, care a păstrat în sinul sêu acea tãrie ce înfrumșetezá pe un român, și ce nu se prea aflá adecá: virtutea, sinceritatea și credința și care a pășit pe căile lor; acel copil este acum de 21 de ani, și a căđut jertfa unor infamii spurcate, ce vor ieși la lumina đilei la timpul sêu; acel copil, când póte cei mai blástemați și vinovați dântuesc la ruga satului, el șede în temniță.

Tofi. Georgița, pécurarul tinér?!!

Chinezul. Să fiá cu puțință?

Ciubalá. Te mai îndoești? vreı să ai mărturii drepte despre nevinovăția lui, vreı să arăt cu degetul pe cei cari voesc să rapésca onórea, unicul bun al țéranului, vreı să arăt cu degetul pe acela care sub masca nevinovăției face lucruri diavolești, care prin umilința lui suges sângele românului, și care pe ori-ce dobéndă ar jura pe 100 table jidovești. Vreı să arăt cu degetul pe acela, care se numeșce crescătorul mlădițelor române, și a cărui sântă datorință ar fi conducerea la calea fericirei, cărmuirea bună a sătenilor sêi, dela cari trăeșce? dar nu pentru o fată nevinovată, pentru o plăcere drácéscă, să-și uite atât de sine, încât în companiá cu Iuda să păteze numele celui care a fost, și este cel mai de omeniá.

Moise. Eú fraților trebuie să merg, che me aștéptá Sali și Solomon.

Stancu. Eú trebuie să cetesc pruncilor rugăciunea de sérá (vréú să mérgă).

Ciubalá (stându-le în cale cu vértute). Stați locului, cu voi am de lucru.

Moise. Ce vrea omul acesta?

Stancu. Complot.

Chinezul. De minune, îți cred D-tale, moș Ciubalá, că te cunosc de om de omeniá, dar de ce n'ai venit să împedeci acéstă nefericire; asta este o greșelá din partea

D-tale. Spune-mi numai, cine a fost blástematul? și-apoi oiú vedea eú ce pot face.

Ciubalá. Cugetul în sine mă îngrozí, și nici că puteam cuprinde cu mintea mea sănétosa o faptă atât de mârșavá. La început voiam să mă încredințez cu sila că tot ce-am auđit este numai un vis. — Acum voiam să ved cu ochii că ore într' adevér mai sunt ómení în lume înainte cărora nu este nimic sânt, cari fără frică de mânia lui D-đeu, și fără rușine de ómení fac fapte de acestea — și, plăcă, am prins tálharii în fapta lor hoțéscă. Pe D-ta te-aú înșelat, și ți-aú mințit multe, cugetând că te vor juca ca pe o păpușá.

Chinezul (furiós). Spune-mi numai, cine-a fost blástematul, care-a cugetat că eú sunt comediá de 5 creítari, de a îndrăznit a glumi cu mine, fi voiú aréta eú, ce póte face un Chinez.

Ciubalá. Voești să șci; mi-e rușine să-ți și spun, pentru că se aflá între ei și un decăđut; priveșce la scăetele acel lipicios, la Iuda spurcat; ha, ți-e rușine, tresari, priveșce Chinezule la arándașul satului, precum se numeșce, și vei vedea în el un șarlatan spurcat da, Moise este; un al doilea . . . este zgaiba acésta (aráténd pe Stancu) care se numeșce învățatorul satului. El în nebunia sa đise Dochitei că o iubeșce, pfiú, rușine pe capul têu, și tu poți iubi, și în tine este scințeiá de iubire, — burete uscat! — Dar' véđénd că ei nu-ı place de el și cređénd că iubeșce pe Georgița, gândi că din iubire creștinésca este bine a închide pe acesta cu ajutorul Iudei, cumpérat cu 10 fl. Đeu se înșelá fórte, cređénd că într'un sat român ei sunt conducătorii și că în căpétnele țéranimei nu se aflá nici un pic de judecatá.

Trecut'a timpul când s'a putut juca Ursa cu bietul țéran român.

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Sfara în țérá.

Scena reprezintă o chilá la Chinezul Stavre.

Scena 1.

Chinezul (preámblându-se). De minune! istoriile acestea femești pot suci capul și omului celui mai blând. Să fi cređut cineva, că inima Ilenei mele ar fi în stare a face resmeriță în tot satul? Fericită și binecuvéntată este viéta omului aceluia, care n'are de lucru cu gálceve femești. — Tóte bune până acum, că baba mea nu șcie nimic de ele, nu este acasă, dar de-ar fi aici haí, lume, i-ași putea đice remas bun. — Înse tréba nu póte sta așa, Iléna cuprinsá de durere plânge ca o próstá, o întreb de ce, nu-mi răspunde, gálcévâ femeésca. — Cuget că mai nainte de tóte ar fi bine să înșciințez pe popa Vasilie despre ce đice Iléna mea, ér pe Stancu despre ce am de cuget a đice eú. (Se aude șgomot afará). Ha, ce se aude, ce larmá țigánésca? (se uitá pe feréstrá speriat). Numái asta mi-a lipsit, să viná și ea acasă, n'am necaz destul pe capul meú, trebuie să mai aúđ și pătesc și altele. Ca și când i-ar fi spus cineva ca tocmai acum să viná dela tătăișa sa și cum ved vorbeșce cu Iléna, este furiósá, (furiós). Ah D-đeule, ce-o să-mi dea de cap, o să mă ciocnesc cu muerea. Ei nu-ı place de Vasile de fel, pentru-cá n'a pețit-o, de pruncul lui cu atât mai puțin, đice că este

vita bisericii și eu, nefericitul de mine, am trămis după el, și o să vină, și muerea mea, oh, ce nefericire, când va auzi că am vrut să-î încredințez lui pe Iléna mea, asta n'o pot suferi (ese furios afară).

Scena 2.

Maria și Iléna (plângénd).

Maria. Ce-ți e puiul maicei, de ce plângi?

Iléna. Oh! maică, de-ai ști!!

Maria. Nu știu nimic.

Iléna. De-ai ști, tata vrea să mă mărite.

Maria (furiósă). Să te mărite fără de șcirea mea, oh! ce bărbat fără de lege, seú dórá fiica mea nu este sângele meu, seú dórá cugetă că aici este lucru de chinejit.

Iléna. Oh! maică, tu ești mániosă.

Maria. Cum să nu fiú, seú cugetă tatăl tóu, că eu sunt obéla opincei sale?

Iléna. Nu, maică, însă veđi

Maria. Așa dară, de ce plângi?

Iléna. Plâng, maică, pentru-că n'ai fost tu acasă, știu că nu se 'ntémplău atâtea blástemăți.

Maria. Și ce s'a 'ntémplat?

Iléna. Veđi, tata, a 'nchis pe pécurarul Georgiță cu nedreptate.

Maria. Îți cred, însă acum poți vedea că, decă nu sunt acasă, chinejitul tatălui tóu nu plătește nimic, de-ași fi fost eu acasă, știu că nu se întémpla.

Iléna. Și tóte acestea pentru mine.

Maria. Ah! ah! și cum așa?

Iléna. Poți pricepe, Georgiță fu învinováțit că ar fi dator lui Moise birtășul 10 fl. El negă, însă nu-î ajută nimic, în ھیا de rugă, pe când erai tu la mătușa mea cea bolnavă, l'a închis

Maria. Oh! ce mișeliă.

Iléna. Nu după mult însă, adică după méđăđi la rugă, când eram să plecăm cătră casă, moș Ciubală opri calea lui Moise, Stancu și nouă, începu a spune că Georgiță

este nevinovat, arétă pe blástemăți de Moise și Stancu de lipitori, și scăeți, tata iute se încredință de adevérul ce-l spuse Ciubală și slobođi pe Georgiță din închisóre, însă el acum (aruncându-se în brațele Mariei) este trist.

Maria. Oh! copila mea, te pricep, tu iubești . . .

Iléna. Oh! maică.

Maria. Și el te iubește?

Iléna (desfăcându-se din brațele Mariei). Oh! maică, tu ești bună, tu mă iubești fórte, tu ești vieța mea, óra bucuriei și fericirei.

Maria (aparte). Cum mă lingusește.

Iléna. Ție-ți pot încrede și descoperi tóte, că-cí tu ști prețui aceea ce simte copila nevinovată, tu poți da sfat și mângăere. — Eú, maică, am păstrat cuvintele tale, le-am păzit în adéncul iniméi mele, cu sfaturile, buneta și cu sáruturile tale le-am adăpat pururea, și sêrmana de mine am făcut réu, am greșit

Maria. Ai greșit? nu te 'nțeleg, vorbește copilă.

Iléna. Da, maică, am greșit, că-cí cuvintele tale au prins răděcini tari în inima mea, sfaturile și sárutările tale i-au priit bine; și ea, sêrmana inimă, a 'nvêțat a iubi — Eú, maică, îți spun drept că iubesc pe Georgiță, că-cí el este un fecior bun, îl iubesc cum te iubesc pre tine, scumpa mea măiculiță, că-cí este înțelept și asta mă fericește.

Maria. Ei, veđi, așa vorbe-mi plac mie.

Iléna. Însé el nu mă póte iubi, nu crede, că-cí cuțitul este prea tare înfipt în adéncul iniméi sale, pre el tare îl dóre ھیا de ieri, și maică, nici nu gândește că póte fi al meu în veci se teme de taica.

Maria. Fi pe pace, știut-am eu, ce creșcere-ți dau; învață, fiica mea, a-l iubi și mai tare, nádăđuește numai în mine, că-cí eu pururea ți-am dorit fericirea. — Du-te, fi pre pace, ađi încă trebuie să fi logodnica lui.

Iléna (și cade în brațe). Oh! maică dulce.

Maria. Trebuie să fi logodnica lui, măcar cerul să se dărime, du-te și te îmbracă de serbătóre.

Iléna (iese).

(Finea va urma.)

Melancolie.

Véntul rece, cu suflare
Aspră 'nveninată,
Veștejește flórea, care
Cade jos uscată.

Tómnă tristă 'naintézá
Frunđa 'ngálbeneșce
Turturica lin óftéză
Și ne părăsește . . .

Néua cade, și ascunde
Frunđe 'ngálbinite,
Páserele fug de unde
Tóte sunt albite . . .

Și vai! nimeni nu gelește
Nici nu plânge flórea
Nici frunđa ce 'ngálbineșce
Nici priveghitórea . . .

Véntul aspru-al vieței mele
Suflă rece, crúnt
De pe cer și dintre stele
Stéua m'a căđut . . .

Recea mână și uscată
A morței s'a 'nti-s
Peste capu-mi, și de-odată
Cósa-î m'a atins.

Simt și 'n peptu-mi cum înghétă
Și se stinge 'nct
Inima ș'a mea vieța,
Rece-i al meu pept . . .

Astfel vieța-mi se cuvine
Să se stingă lin,
Nimeni n'are pentru mine
Un singur suspin . . .

Al. I. Hodoș.

Usturoiul la poporul român.

Usturoiul, numit în Transilvania și Banat „Aiú“, (lat. *Alium sativum* L., germ. Knoblauch) îl împarte poporul, după timpul resăđirei sale, în usturoiú de vară și usturoiú de tómnă.

Usturoiul de tómnă se deosebește de cel de vara prin aceea, că în același timp face dóuë rënduri de fructe și anume: unul în pámént, érá altul în vérful tuleului, pe când cel de vară face numai unul: în pámént.

Fructele usturoiului de vară le numesc Románii Bu-

covinei „cáței“ sing. „cățel;“ conglomeratiunea acestora o numesc căciulie“, înmulțit căciulií“, érá fusul seú tuleul lui îl numesc „códă.“

Fusul seú tuleul Usturoiului de tómnă îl numesc în genere „fiștiú“ seú și „săgétă“ înmulț. „săgeți.“ Numirea din urmă însă se întrebunțéză mai rar. Semințele ace stui fel de usturoiú, care cresc în vérful fiștiului, le numesc „babie“ înmulț. „babií“, ér pe cele ce cresc în pámént le numesc „cáței“.

La resădirea acestor două feluri de usturoi se folosesc Românele totdeauna de „căței“ usturoiului de vară.

Unele Române resădesc și „babi“, dară usturoiul, ce resare din acestea, nu produce în pământ mai multe fructe, ca atunci când resădesc „căței“, ci numai un singur cățel, care are mărimea și forma unei prune. În vârful fiștiului însă produce și acesta mai multe fire de sămânță.

Atât usturoiul de toamnă, cât și cel de vară îl întrebuițază Românele la diferite lécuri, descânțece și vrăji. Însă cel de toamnă, după cum afirmă femeile știutóre, e cu mult mai bun la lécuri și vrăji, ca cel de vară; de aceea îl întrebuițază ele mai cu sémă pe acesta, și numai atunci, când nu-l au se folosesc și de cel de vară.

În șirele următóre vom aręta, după datina și credința Romănilor, care la ce lucru e bun.

Décă vre un om e pocit în timp de nópte, adică are „pocitură de nópte“, descântătóre, care voește să-l vindece, iea un fir de Usturoi și străpungându-l pe tóte părțile cu vârful unui ac descântă dicënd :

Dela casă,	Și cum l'au întépinat
Dela masă	Prin inimă l'au săgetat,
N. s'a sculat	În pat de mórte l'au culcat,
Și s'a luat	Bun de nimică l'au lăsat.
Sănėtos	N. a prins a se văita
Și voios,	Și a se văera.
Pe cale	Nime nu l'a auđit,
Și cărare.	Nime nu l'a vėđut
Când a fost la mijloc	Cum se văita
De cale	Și se văera . . .
Și cărare,	Fără Maica Domnului
Pe N. l'au întélnit:	Din pórtă ceriului . . .
Nóuė Strigoř	Ea l'a auđit,
Nóuė Moroř,	Ea l'a vėđut,
Nóuė Strigóe,	De mâna dréptă l'a luat
Nóuė Moróe,	Spre sóre l'a înturnat
Nóuė diochitori,	Sănėtate 'n trup i-a dat. . .
Nóuė pocitori.	

După ce rostește cuvintele acestea și străpunge cu vârful acului cățelul de usturoi, cu o parte a cățelului descântat și străpuns descântătóre unge pe omul cel pocit peste tot trupul, érá cealaltă parte i-o dá s'o mănănce.¹⁾

Unele descântătóre, voind a vindeca pre un om pocit, iaú trei séu nóuė căței de usturoi și-i piséză bine până ce se face dintr'ėnșii mușdeiu²⁾, cu care unge pe omul pocit. Dar înainte de ácéta îl descântă de pocitură, decă șcie; în casul contrar, îl unge și fără descânțec, și se dice că bolnavului îi trece bóla, de care este cuprins.³⁾

După alte descântătóre, omul pocit se descântă mai întâi de pocitură, și după aceea se unge cu un cățel de Usturoi, érá pe altul îl mănăncă. Apoi se pune în pat, se 'nvelește bine și, dormind un restimp, se vindecă. Când se scólă i se pare că nu-i cel de mai înainte.⁴⁾

¹⁾ Dictat de Ióna Lipaș, descântătóre din Siretiú.

²⁾ Cuvėntul „mușdeiu“ e, după părerea mea, contras din „must“ „de“ și „aiú“, adică „must-de-aiú“. Romăni, deosebit că mănăcă usturoiul și-așa simplu cum l'a produs natura, curățindu-i căței îi piséză bine, până ce-i fac pisăliță, apoi turnând pučină apă în lăuntru îi răresc, și așa fac mușdeiu, care în zile de sec îl mănăncă cu mămăligă, ér în zile de dulce și mai ales pe la ospețe ca un fel de „soș“ la carne. Tot mușdeiu de acesta pun și 'n recitură séu recí ca să se prindă . . .

³⁾ Dictat de Z. Puniac.

⁴⁾ Dictat. de M. Molociú.

Usturoiul de toamnă e bun și de „Cés réú.“

Descântătóre, care voește să vindece pe cel cuprins de „Cés réú“, iea un cățel de usturoi și descântând dice:

Nóuė voinici ne 'nsurař	De sub ciolane,
Pe nóuė cař ne 'nvėțař	Din ficař
Aú încălicat	De sub ficař,
Și la drum aú plecat	Din carne
În pinteni galbini zurařnd	De sub carne,
În spete drepte tářnd,	Din tóte ciolănele
Tot tářnd	Din tóte 'ncheieturele . . .
Și cercănd	Dóuė fete despletite ⁵⁾
Cés greú	Cu păharele implute
Cés réú	Pe N. să mi-l părăsiř
Din fața obrazului,	În acest cés să vė despărțiř
Din crieri capului;	În munț pustii să vė duceři
Din inimă	Acolo să ședeři,
De sub inimă,	Acolo să locuiři,
Din ciolane	Și-acolo să viețuiři! ⁶⁾

După aceste versuri descântătóre unge pe cel bolnav de „Cés réú“, cu usturoiul descântat, peste tot corpul și, se dice, că aceuia îndată-i este mai bine.⁷⁾

Descântătórele romăne din Bănat încă întrebuițază Usturoiul séu Aiul la descânțece. Aici voiú aminti numai despre un singur cas și anume: decă cine-va are vr'o bubă pe trup, descântătóre bănățenă pune praf de pușcă și Aiú la inima bolnavului și după ácéta îl descântă de „bubă“.⁸⁾

Până aici întrebuițarea Usturoiului la descânțece.

Să vedem acuma, cum se întrebuițază la vrăji.

Adeseori am auđit istorisindu-se că se află o mulțime de ómeni réutăcioși, și mai ales femeí, care prindėnd ură asupra cuiva séu cređėndu-se a fi urři și pismuiři de cătră cine-va, caută fel de fel de mijlóce ca să se debăreze de ácéta ură și pismă și s'o 'ntórcă îndecit ásupra respectivului. Unii dintre acești ómeni iaú lut din urma contrariilor séi și prin diferite vrăji și alte mijlóce caută să le facă réú, să-i nefericéscă.

Alții érá-și aruncă în calea contrariilor lor diferite necurățeni vrăjite; și decă din întėmplare calcă în ele contrarii, se ímple de bube rele, de fapt, și de câte altele de cari nu se pot curăři ani întregi.

Cum se face ácéta, se vede din cele următóre:

Omul réú în cesțiune iea trei fire de Usturoi de toamnă, nóuė fire de Piper (lat. Piper nigrum. germ. der schwarze Pfeffer) trei séu nóuė fire de tãmăe, precum și-o mulțime de necurățeni, ale căror nume nu mă iértă buna cuviință a le 'nșira aici. Pe tóte acestea, cum ínsereză, le pune în mijlocul casei. Apoi iea o mătură și măturănd casa din tóte părțile, ungherile și cotlónele ásupra acestor obiecte, vrăjește dicënd:

Eú mătur ura	Și datul
Și făcėtura,	Și fapțul
Și urgia	Din tóte pãrticelele,
Și pismuirea,	Din tóte unghierelele,

⁵⁾ Nu e nici o indoélă, cum că sub aceste „dóuė fete despletite“ se 'nșeleg dóuė ființe daco-mitologice. Însă de-o cam dată e fórte cu greú a afla numele lor cel adevėrat, pentru-că asemenea ființe se află la Romăni mai multe.

⁶⁾ Acest descânțec, cules din satul „Arbure“, mi l'a comunicat conșcolarul meú D-l Gerasim Buliga.

⁷⁾ Alte descânțece mai complete și mai interesante de „pocitură“ și „cés réú“ se află în colecțiunea mea de descânțece.

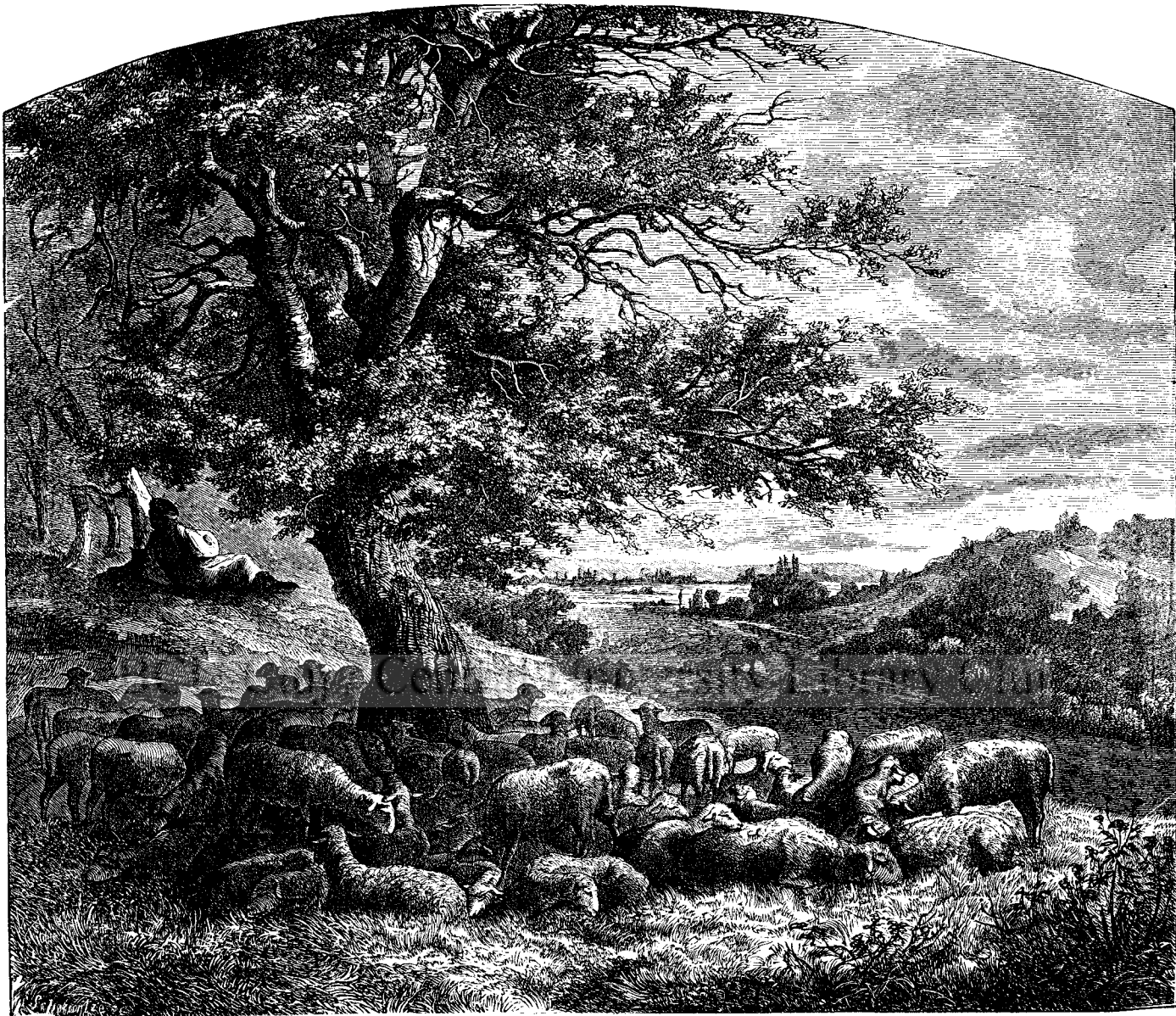
⁸⁾ At. M. Marienescu. „Buba“, publ. în Familia an. II. Pesta 1866 pag. 371.

Din tóte coturelele,
Din tóte gozurelele . . .
Tótă ura
Și făcătura,
Tótă urgia
Și pismuirea,

Tot datul
Și faptul
Pe capul celui ce mi-ă făcut
Și mi-a dat
Înapoi i-am înturnat!

După ce rostește cuvintele acestea, strînge tóte măturăturile dimpreună cu obiectele amintite într'un petec de pânză, care e mai murdar, mai urît și mai cotrențos. Apoi se duce cu dênsele și le aruncă în calea contrarului ei adevărat seú presupus. Vrăjítórea crede, că decă con-

Usturoiul, după credința Românilor, e cel mai bun mijloc de apărare nu numai în contra bólelor lipiciose, ci și a spiritelor necurate, precum sunt: Strigoii și Strigóele, Moroi și Moróele, Solomarii și Vêntósele. Drept aceea în séra spre Sân-Vasile, Sân-George și Sânt-Andreiú, când se dice că ámblá mai tare spiritele necurate, cu deosebire Strigoii pe la casele și grajdurile ómenilor, apoi în Sâmbăta sêptămânei mari, când vin Vêntósele; Româniú ung în tot anul cu Usturoiú în forma crucei ușile și ușorii, ieslele și oblónele grajdurilor, și

I d i l ă .

trarul ei va călca în ele, îndată se molipsește, se împle de diferite bube rele, se bolnăvește, și numai prin ajutorul altei vrăjítóre se póte curăți și vindeca. Érá cel ce le-a aruncat se curăță.

De tótă ura	Și faptul
Și făcătura,	Și remáne curat
De tótă urgia	Și luminat
Și pismuirea,	Cum D-șeú l'a lăsat . . .
De tot datul	

De acum nimeni nu-l mai urêșce și pismuește, precum l'a urît și pismuit mai nainte.⁹⁾

⁹⁾ Atât vraja acésta, cât și descrierea ei mi le-a dictat Z. Tuniac. —

vitele ce locuesc într'ênsele, mai ales vacile de muls, la pulpă și printre córne.

De grajdurile și vitele, care s'au uns astfel cu Usturoiú și cu păcură seú dohot, nu se pot apropia spiritele necurate ca să le facă vre un rêu.

Tot din acéstă causă, Româniú, în amintitele séri, se ung cu Usturoiú și pre sine însuși, precum și ușile ferestrele și încheieturile caselor.¹⁰⁾

Cum că datina și credința acésta este fórte respândită nu numai în Bucovina, ci și în celelalte țéri locuite de Români, se vede fórte apriat din următórea horă:

¹⁰⁾ Datina și credința fórte respândită în Bucovina.

Ungurén cu suman scurt,
Moghior, Moghiorlan!
Nu ședea 'n Moldova mult
Moghior, Moghiorlan!
Și te du în țera ta
De-ți mănâncă slămina,
Și-ți fă casă pe gunoiu
Și-o frécă cu usturoiū
Ca s'o aperi de strigoī . . .¹¹⁾

Strigoii și Solomonarii, după cum crede poporul român, nu pot suferi Usturoiul. Ei, numai decă le vine mirosul lui la nas, fug încărău apucă. Decă Români, când mor mulți omeni, despre cari se crede că au fost Solomonari sêu Strigoī, nu numai că-i îngrópă cu fața înjos, ci le pun și câte un cățel de Usturoiū în gură, ca 'n veci să nu se mai pótă scula din mormént și face câte și mai câte neplăceri și rele omenilor.¹²⁾

Tot cu Usturoiū sêu Aiū se vindecă și Tricolicii sêu Pricolicii, după cum se mai numesc aceste ființe imagine de cătră Români din Trasilvania și Banat.

„Decă se șcie cine e Pricoliciū, se păzește până adorme în pat, și atunci cu Aiū scos în ziua de Sânt-Ilie,

¹¹⁾ V. Alecsandri. Poesii pop. ale Românilor. București 1866. pagina 330'

¹²⁾ Datină și credință forte răspândită în Bucovina.

praf de pușcă și tămăe, se afumă ocolind patul. Cu această ocaziune unii Pricolici slobod cōda și acesta se arde cu un ban rēu de argint¹³⁾

Prin acest mijloc omenii, ce se cred a fi înpricoliciați, se vindecă de această bōlă.

Români din Bucovina mai au și datina, că, mergând desculți la cules de mure sêu de smeură, își ung picioarele cu Usturoiū, ca să nu-i mușce șerprii.

În fine se dice că în timp de epidemii e bine să afume omul casele cu fiștiul și babilile Usturoiului de tōmnă; atunci nu se pōte apropia de dēsele nici un rēu.

Când bântuește Holera, Români mōie Usturoiū în oțet și se frécă cu dēnsul peste tot corpul.

În timpul din urmă, de când difteria sêu „bōla de grumaz“, după cum o numește poporul, a început a secera și 'n Bucovina o mulțime de vieți tinere, Româncele înșiră pe-o ată babil de usturoiū și le anină copiilor la grumaz. Ele cred că de copilul, care le pōrtă, nu se apropia difteria, sêu cel puțin copilul nu se pōte împlea așa de grabă de această bōlă uriciosă și periculōsă.

S. Fl. Marian.

¹³⁾ At. M. Marienescu, »Pricolici«, publicat în »Familia« an. VIII. Pesta 1872. p. 116.

Mostre de dialectul macedo-român.

Dialect Dunăren

F ă t - F r u m o s

cu pērul de aur.

A fost odată ca nici odată, de n'ar fi, nu s'ar mai povesti; că nu suntem de când cu basmele, ci suntem de când cu minciunile, de când se pōtecvia purecile la un picior cu nouă-deci și nouă de oca de fer și călcăiul tot remănea gol și se urca în slava cerului și tot i se părea că este ușor. De când scriea musca pe pārete. Mai mincinos care crede.

A fost odată într'o pustie mare un pustnic. El petrecea singur singurel. Vecinii sēi erau fiarele pădurilor. Și așa era de bun la Dumneđeu, încât tōte dobitocele i se închinau, când se întelniau cu dēnsul.

Într'una din țile se duse pustnicul la marginea rfului, care curgea p'aprobe de coliba lui, și étă veđu că vine pe apă un sicriaș smolit bine, și auđi un orăcāit eșind dintr'ēnsul. Stātu puțin de cugetă și după ce țise câte-va vorbe de rugăciune, întră în apă, și cu o prăjină trase sicriașul la margine. Când îl deschise, ce să vedă în el? Un copilaș ca de vr'o două luni; îl scōse din sicriū și cum îl luă în brațe copilul tăcu. Copilul avea ceva atârnat de gāt. Și când luă baerul dela gātul copilului, veđu că într'ēnsul era o scrisōre; o ceti, și află că copilul este lepădat de o fată mare de împērat, care alunecase și ea în vālurile lumii, și care de frica părinților ei, lepădând copilul îl pusese în sicriaș și îi dase drumul pe rīu, lāsându-l în șcirea lui Dumneđeu.

Pustnicul voia din tōtă inima să creścă pruncul ce-i trāmisese Dumneđeu, dar când se gândi că n'are cu ce să-l hrānescă îl podidi un plāns ce nu se mai putea sfērși. Căđu în genuche și se rugă lui Dumneđeu. O minune

Dialect Macedo-român.

Fecior-Mușat

cu perlu de Chrissafe.

Fu un'ōră ca nici un'ōră, cara 's nu era nu se spunea; că nu him de când cu pērmithetele, ci him de când cu minciunile: de când s'incālța puriclu la un cicior cu nouă-deci și nouă de ocađ de hier, și călcānilu tot aremănea gol și s'arāca până în cer și tot i se părea că este lișior. De când scriea musca pe mur. Mai mincinos care pistipsēce.

Fu un'ōră tr'ună ernie mare un așkiti. El trecea singur, singurat. Vecinii alui erau pricile a pădurilor. Și ași era de bun la Dumneđeu, în câte tōte prāvzele i se înclinau, când se aflaū în calle cu nēssu.

Tr'ună de țilele se duse așkitiul la marginea arfului, care cura p'aprobe de căliva alui; și ia veđu că vține pe apă ună căneștră pisusită ghine și auđi un urllet eșind dit nēsă. Stātu puțin de minduit și după ce țise câte-vru graie de pālăcārie, întră tru apă, și cu un par trapse căneștra la margine. Când o deschise, ce să vedă tru ea? Un nat ca de vir'nă două meși; îl scōse dit căneștră, și cum îl luă în brață natlu tăcu. Natlu avea ceva legat de gușe. Și când luă baerul dela gușea natlui, veđu că tru nēssu era ună scriitură; o ghiuvāsi, și află că natlu este arucat de'nă fētă mare de amiră, care avea aruchișat și ea tru dalgurile lumii, și care de frica părinților alei, arucând natlu, îl avea băgat tru căneștră și li avea dat callea pe arfu, lāsându-l tru șcirea Dumneđeuului.

Așkitiul vrea de tută inima să creścă natlu ce li avea pitricut Dumneđeu, ma când se mindui că n'are cu ce să 'l hrānescă, l'apucă un plāng ce nu se mai putea sē pāpsēcă. Șiđu pe genuche și se pālăkērsi al Dumneđeu. O ciudie mare! de un'ōră arāsāri, ditr'ună cohe a chiliile

mare! d'o dată resări dintr'un colț al chilie sale o viță și numai decât cresc și se înalță până la stréșină.

Pustnicul căută la dēnsa și vedu struguri, unii copti, alții pîrguiți, alții aguridă și alții în flóre, îndată luă și dete copilului și vedēnd că 'i mănăncă, se bucură din tot sufletul și mulțumi lui Dumneđeu. Cu must de viță cresc copilul până ce începu să mănānce și câte alte-ceva. Érá decă se mai mări copilul, se apucă și'l învêță să citéscă, să adune rēdăcină ca sa se hrănescă și să âmble la vēnat. Dar într'o đi chiāmă pustnicul pe copil și-ı dīse: — „Fêtul meu, simț că slăbesc din ce în ce; sunt bētrân precum mă veđi, și află că de ađi în trei đile mă duc pe lumea cea-laltă. Eū nu sunt tatăl tēu cel adevērat, ci te-am prins pe riū, unde eraı dat și pus într'un sicriaș de mumă-ta, ca să nu se dovedéscă fapta sa cea nelegiuită, cu tóte că era fētă de împērat.

„Decă voiđ adormi somnul cel vecinic, care o să-l cunoșci după rēcéla și amorțirea ce veđi vedea în tot trupul meu, să bađi de sémă că o să vie un leū. Să nu te sperii, dragul tatei; leul imi va face grópa, și tu veđi trage pāmēnt peste mine.

„De moștenire n'am ce să-ți las de cât un frēu de cal. După ce veđi remānea singur, să te sui în pod, să ieı frēul, să-l scuturi, și îndată va veni un cal la astă chiāmare, și te va învêța ce să faci.“ După cum đisese bētrānul așa se și întēplă.

A treia đi pustnicul, luādu-și remas bun dela fiul seū cel de suflet, se culcă și dormi somnul cel lung.

Apoi îndată veni un leū gróznic nevoiā mare, și veni răcnind, și cum vedu pe bētrān mort, fı sǎpǎ grópa cu unghiile sale; ér fiul fı îngropǎ, și remase acolo trei đile și trei nopți plāngēnd la mormēnt. A treia đi fómea fı aduse aminte că era dator să trăiască; se sculǎ după mormēnt cu inima sdrobotǎ de durere, se duse la viță și cu mare mǎhnire vedu că ea se uscaser; atunci își aduse aminte de vorbele bētrānului, și se sui în pod unde gǎsi frēul, fı scuturǎ, și étǎ că veni un cal cu aripǐ, și stǎnd înainte-ı đise:

— „Ce poruncești, stǎpāne?“

Copilul spuse calului din cuvēnt în cuvēnt tótǎ întēmplarea cu mórtea bētrānului, și fı đise:

— „Étǎ-mē aici, singur: tatǎl, care mi'a fost dat de Dumneđeu, nu mai este; rēmāi tu aici cu mine; dar să mergem într'altǎ parte unde să ne facem o colibǎ; cǎ-cı aici, dinaintea astui mormēnt, nu șciū de ce-mı vine să tot plāng.“

Ér calul fı respunse:

— „Nu așa, stǎpāne; noi ne vom duce să locuim unde sunt mulți ómenı ca dumnéta.“

alui unǎ avhitǎ și numai de cât cresc și s'anǎlță pınǎ la chicuta a casǎlei.

Așkitiul căftǎ la nēsǎ și vedu auǎ, niscānte cópte, alte jumétate-cópte, alte aguridǎ și alte tu lilice, de un'órǎ luǎ și déde a natlui și vedēnd că le mănāncǎ, se hǎressi de tot sufletlu și epharistissi la Dumneđeu. Cu vhin dulce de avhitǎ cresc natlu pınǎ ce ahurhi să mănānce și câte alte-ceva. Ma cara cama mări natlu, se apucǎ și'l învêță să ghiuvāséscă, să adunē arǎdăcină tea să se hranéscǎ și să imne l'avinat. Ma t'una đio climǎ așkitiul natlu și ilı đise: — „Ficiorlu ameū simț că slăbesc de cât pe cât; esc bē-tǎrnu cacum me veđi, și aflǎ că de ađi tru trei đile me duc tu lumea alantǎ. Eū nu esc tatǎl ateū acel de dialihia, ci te-am acǎțat pe arıū, iu eraı dat bǎgat t'unǎ cǎnestrǎ de mumǎ-ta, tea să nu se dukiască fǎptura-leı acea nelé-giuitǎ, cu tutǎ ce era fētǎ de amirǎ.

„Cara va să dormu somnul acel ietoslu, care va să-l cunoșci după arēcimea și amorțirea ce va să veđi pe tot trupu ameū, să muntresci că va să vhinǎ un aslan. Sǎ nu te asparii, vrutlu atatǎlui; aslanlu va imi facǎ grópa, și tine va să tragi loc peste mine.

„De miraze n'am ce să-ți alas de cât un frēn de cal. După ce va să aremāni singur să te alini stri-tǎvane, să lieı frēnul, să-l scuturi, și de un'órǎ va să vhinǎ un cal la aista climare, și va să te învêță ce să faci.“ După cum avea đis aușlu ași să féce.

A treia đi așkitiul, luādu-și điaua bunǎ dela hiıslu acel de suflet, se culcă și durni somnul acel lung.

Apoia de un'órǎ vinne un aslan fricos nevoiā mare, și vinne urlǎnd, și cum vedu pe auș mort, ilı sǎpǎ grópa cu unghile alui; și hiılu fı îngropǎ, și aremase aclo trei đile și trei nopți plāngēnd la mormēnt. A treia đi fómea ilı aduse aminte că era dator să bǎnéze, se sculǎ după mormēnt cu inima vėtēmatǎ de durere, se duse la avhitǎ și cu multǎ inimǎ rea vedu că ea era uscatǎ; atunci și aduse aminte de sbórele aușlui, și s'alınǎ stritǎvane iu aflǎ frēnlu, fı scuturǎ, și ia că vine un cal cu árpite, și stǎtǎnd înainte 'i đise:

— „Ce ursești, dómne?“

Ficiorlu spuse a calului graiū de grǎiū tutǎ pǎțirea cu mórtea aușlui, și fı đise:

— „Ia-me ačia, singur; tatǎl, care inı fı dat de Dumneđeu nu mai este; arēmāni tine aóce cu mine; ma să mergem tru altǎ parte iu să ne facem na cǎlivǎ, cǎce ačia, dinaintea aștui mormēnt, nu șciū de ce inı vhinē să tot plāng.“

Ma calul ilı apǎndissi:

— „Nu ași, dómne, noi ne vrem duce să șidem iu sunt mulți ómenı ca tine.“

(Va urma.)

V a r i e t ă ț i.

Curățirea stradelor în orașe mari. (Ilustr. pe pag. 229). Cesiunea curățirei stradelor, cu deosebire în orașele mari, este de o importanță considerabilă atât din punct de vedere igienic cât și estetic. Până acum în cele mai multe orașe domnește încă vechiul obicei de a curăți stradele prin măturători, recrutați între ómenı bētrāni neputincioși, incapabili de alte lucrări mai grele. Aceștia își îndeplinesc lucrul điaua, când âmblǎ mulțimea pe strade, și mai mult scormonesc praful, decât măturǎ. Vēntul im-

prășcie o parte de gunoiū, âmblătorii calcǎ cealaltǎ parte, astfel încât măturatul este o operațiune aprópe inutilǎ. — Ar fı dar de dorit ca mașinele de curățit să se respāndéscǎ în tóte orașele. Acestea sunt nișce mașini fórtē simple, pre cum aratǎ ilustrațiunea nóstrǎ. Constaū dintr'un vehicul cu două rote, sub care se aflǎ o peria de sērmǎ în formǎ de mașon. Peria stǎ în legăturǎ cu osia vehiculului și se învêrtește cu iuțimea ei, ér printr'un braț permite să se apese pe pavagiū, cât este de lipsǎ. Nóptea

lucrul se face la lumina lampelor și astfel nu cășunează neplăceri publicului. — Ar fi de dorit, precum am dis, ca aceste mașini de măturat să se aplice în multe orașe.

Causa frigului din Maiu. Renumitul astronom și meteorolog Mädler se pronunță în privința frigului din Maiu, că acesta provine din topirea marilor torente din Rusia nordică, cu deosebire a Dwinei. „Decă adevă,“ dice Mädler „masse mari de gheta și de nea se topesc răpede, se detrage aerul cald din împregiurime, pe când stratură de aer mai rece îi ieau locul. În momentul, când un mare sistem de torente își desbracă haina sa de gheta, este neapărată o schimbare a temperaturii în ținutele mai calde din vecinătate. Dintre torente Europei de jos însă există numai unul, al căruia teritoriū se pōte întinde până în ținuturile Europei mijlocii, și acesta este Dwina. În decurs de 6 luni, torentul acesta și rirurile sale secundare, un teritoriū de 20,000 mile pătrate, a opta parte din Europa, este acoperit de gheta și masse de nea considerabile se grămădesc pe teren. Înainte de a fi spartă gheta torentului, aceste masse nu se scurg și acesta se întâmplă (după media stabilită în decurs de 84 de ani) la 11 Maiu în Archangel, cu care este împreunată și topirea gheței din marea albă. Torente de aer calde pōte căpeta acest ținut numai din Sud și Sud-Vest; de aci dară se detrage căldura legată în decursul topirei și în locul ei năvălesc torente de aer mai reci. Torentul cald, care se urcă, nu-l simțim, observăm însă pe cel mai rece, opus, care vine din Nord-Ost, și trece mai jos, și acesta efectueșce scăderea temperaturii în zilele de 12, 13 și 14 Maiu. De aci se pōte esplica, de ce pe locurile mai înalte recela se simte puțin seū de loc, și tot așa se pōte pricepe, că pe termul mării pōte avea efect echilibrător suprafața apei.“ Din anul 1775, așadar într'un period de 105 ani, s'aū observat în Maiu aceste scăderi de temperatură stricaciōse plantelor în nouē ani, adică în 1775, 1795, 1814, 1824, 1836, 1861, 1864, 1866 și 1876.

O sinucidere romantică. „Journal des Débats“ din Paris, dela care nu se se pōte aștepta o mistificare, istoriseșce următoarele: Lângă puntea de Grenelle s'a pescuit în Seina în zilele trecute cadavrul unui negru, care zăcuse în rîu mai multe zile. Într'un buzunar al negrului se găsi o cutiuță de cositor închisă hermetice, care cuprindea notițe remarcabile. Acest negru era fiul unei căpetenii rescutate în contra Negului Abisinie. Tatăl seū fusese ucis, fratele seū și el fuseseră prinși. O femeia ajută celor doi frați să fugă. Ziua se ascundeau în arbori seū peșteri; noptea călătoriau mai departe, se nutriaū cu fructe, și trebuiaū să se témă în continuū, că vor fi atacați de animale sēlbatic. Fratele cel mai tiner perī în mocirlele riului albastru (Bar-El-Az-Rack). Adică rētăcindu-se ei pe aci, cel mai bētrân se urcă într'un arbore pentru a se orienta. De odată aude un vaet înfricoșat; se lasă în jos și vede un boa imens încolăcit în giurul corpului fratelui seū. Nearmat, cum era, nu-i putu ajuta, spre marea sa durere. Numai după o pribegire de 7 luni prin ținuturi neamblate ajunse el cu totul obosit la anteposturile egiptene. Soldații îi oferiră cele de lipsă, și dupăce s'a odihnit câteva zile, se duse la Cairo, unde chedivul îi oferī un ajutor, cu care negrul veni la Paris. „Credeam“ încheie jurnalul „că voiū putea trăi în Paris; dar, ca pretutindenī, și aici trebue să fi folositor, și eu n'am învetaț nimic. Am preferit o mōrte silnică chinurilor fōmei.“

O pădure fossilă. În cariera din Edge-tane în Oldham (Englita) s'a făcut o descoperire interesantă. Lucrătorii aū dat peste ceva, care se pare a fi o pădure fossilă. Sunt cam 12 arbori, cari sunt bine conservați și dintre cari unii aū 2 urme în diametru. Rēdăcinile aū întreșesut stâncile și crengile sunt întipărite pe fiă-care pētră. Arborii se țin de perioda carboniferă mijlocie, deși se pare remarcabil, că nu se află cărbuni în apropiere. Numai 250 de coți mai afund s'aū găsit.

Bibliografiă.

— **II. Raport general** despre starea și activitatea societății junimeii universitare din Clușiu »Julia« pe anii academici 1877/8 și 1878/9. Redactat de Andrei Micu, secretar, stud. jur. Clușiu 1880. Gherla. Imprimeria Georgiu Lazar. 1880. În prefața cetim: »Anul acesta este al șeptelea dela conceperea ideei societății »Julia« și al patrulea, de când își afirmă acesta soc. existența sa recunoscută și întărită prin înaltul gubern al țerei. (Veți raportul general despre starea și activitatea ei până la 1876/7 ed. 1878 la Clușiu). Decī numai de patru ani încōce continuă cu de-adinsul și pre basă solidă a-și prepara mijlocele pentru o viață demnă și se adoperă a-și realiza ideile exprimate în scopul seū: a) progresarea membrilor ei în cultură preste tot, b) er specialminte cunōșcerea și cultivarea limbii și literaturii române, c) alimentarea spiritului social, d) ajutorarea membrilor mai lipsiți (statu. §. 2); deși »Julia« a sustat și după puțință a lucrat ca societate socială-literară, totuși activitatea aceea a fost mai mult disensiune continuă asupra baselor ei de existență. »Julia« este încă jună între factorii culturali naționali, și totuși, ma dōr chiar din cauza acesta nu pōte fi fără interes nici pentru ea, nici pentru publicul român espunerea stărei și activității ei; din relațiunea ce există între ea și publicul român urmēză trebuința, ca acesta să aibă ocaziune a o cunōșce și apreția, — er aflând de salutar scopul ce-l urmăreșce ea, să-i tingă mână de ajutor, că-cī viitorul și prosperarea ei depinde dela căldura, cu care o va îmbrățișa prea onorata inteligință română. Încēt pentru timpul dela înființarea ei până la a. scol. 1876/7 și-a edat soc. raportul seū general I. la 1878; starea și activitatea ei din anii academici 1877/8 și 1878/9 o descrie acest raport general II.

— **Statutele generali** ale clubului profesoral și statutele speciali ale asociațiunei economice a clubului profesoral din Craiova. — Craiova, tipo-litografia națională Ralian Samitca. 1880.

— **Despre legume.** Plantarea și crescerea lor. Învetături pentru poporul român, de Nicolaū Avram, învetător în Totvaradia. Prețul 60 cr. Arad, tipografia diecesană. 1880.

— **Rētăcirile lui Odysseu,** poemă epico-tradițională, în 15 cânturi, după Homer, tradusă în versuri de Sim. P. Simon, student gimnasial. Prețul 50 cr. v. a. Blașiu 1880. Tipografia seminarului grec.-cat.

— **Cucerirea lumii de cătră Ebrei,** compunere de Majorul Osman-Bey. Traduoere din ruseșce. Tipărită cu speșele diarului »Reforma«, de J. G. Valentin en. Bucureșci, noua tipografia națională. C. N. Rădulescu, Strada Academiei Nr. 24, 1879. Prețul unui esemplar 1 fr.

— **Catehisul** vizitătorilor de morți. Biserica-albă. Tipărit la J. Wunder. 1880. Prețul 50 cr. Se află la autorul, Dr. Emanuīl Kállai, în Oravița.

Gicitură de Șah

de Maria Groșorēnu nasc. Lazarini.

bu-	în	vă	Sci.	ve-	Ei	ai	ni-
a-	Te-	nit	fit	și	nă	mi-	la
ve-	de	Io.	și	de	se-	se-	sēi
ba	su-	rei	sor-	și	să	ru-	Tră-
ei	ci	O	Bă-	lă	ce	Re-	sa
ju-	dō-	și	și	Ro-	ge-	nă,	eșci
a-	ni-	de-	Po-	ea	Re-	ua	mă-
scu	nă	cea	mă-	Sté-	i	Ăn-	gi-

Se pōte deslega după săritura calului.

Deslegarea giciturii de șah din N-rul 13 este:

Vai un foc mă arde, ard și tremur eu!
Ca un crin în vânturi saltă peptul meu.
Ochii mei vērș lacrimi și tot deodată
Rașele-aurorei pe față-mi s'arată.

Bolintinēnu.

Deslegare nimerită primirăm dela Dnele: *Emilia Onciu* nasc. *Ciavoșci* din Usdin, *Aristița Așlan* din Bucureșci, *Veturia P. Dessēnu* din Gyula-Varșand; dela D-nul *G. M. Zănescu* din Brașov.